

ASTERIX

Guia didàctica

ASTERIX

el GAL

Una pel·lícula de GOSCINNY i UDERZO
Realització: BELVISION-BRUXELLES
Música de Gerard CALVI
Amb ASTÉRIX, OBÉLIX, PANORÀMIX, ABRARACOURCIX
ASSURANCETOURIX
© PRODUCTIONS DARGAUD-FILMS

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

FITXA TÈCNICA

Títol original: Astèrix.

Nacionalitat: Francesa.

Autors: René Goscinny i Albert Uderzo.

Producció: Dargaud Films. Universal Pictures

Durada: Al voltant dels 80 minuts segons els capítols.

A QUI ES POT ADREÇAR

ESO, postobligatòria.

SINOPSI ARGUMENTAL

L'any 50 aC, a la Gàl·lia, ocupada pels romans; un petit poblat resisteix invicte els atacs dels invasors. Aquests bàrbars poc refinats afeccionats a les baralles i als banquetes de senglar disposen d'una poció màgica que els fa invencibles.

TEMA PRINCIPAL I POSSIBLES SUBTEMES QUE PLANTEJA LA SÈRIE

El tema principal que planteja la sèrie d'Astèrix es el de la resistència d'un petit poblet gal a l'assimilació per part dels romans. Aquesta resistència és de tipus militar però també cultural i social.

Els romans representen la societat i l'ordre moderns enfront del món bàrbar. De fet l'acció se situa primordialment en la frontera del món greco-romà i les societats nòrdiques menys estructurades.

Els romans tenen una burocràcia, un exèrcit i una jerarquia ben definida. Són eficaços, planificadors, maquiavèlics i capaços d'explotar la tècnica i els recursos naturals. A més són centralistes i uniformitzadors.

Els gals actuen de forma espontània i tribal, tendeixen a la desorganització i viuen integrats a la natura d'una forma idealitzada: El bosc els proporciona els recursos que necessiten: fusta per construir, llenya com a combustible, herbes remeieres i senglars a discreció. La seva capacitat de resistència és deguda a la poció màgica lligada al saber ancestral representat pel druida de la tribu.

Una lectura estrictament francesa ens situa en la reivindicació xovinista dels orígens i essències nacionals. Una cronologia més recent lligaria amb l'afany d'independència i protagonisme internacional personalitzats, per exemple, per De Gaulle. Un altre referent es pot establir amb la resistència contra l'ocupació alemanya.

En clau contemporània els gals serien les societats i cultures minoritàries enfront de la cultura anglosaxona o nord-americana principalment.

A una altra escala ens trobem amb una parodia dels temps actuals situada 50 anys abans de Crist. Aquesta línia d'humor s'explota amb la incorporació de personatges de la vida política, artística o social dels diferents països i èpoques en què es publica cada capítol.

L'èxit de l'univers creat en la sèrie Astèrix es deu en bona part al sistema educatiu tradicional que presenta la història antiga del país de forma èpica. La persistència del llatí en el sistema educatiu permet que sovintegin les citacions i frases fetes.

Altres aspectes a considerar són els propis de les narracions d'aventures, el primitivisme de considerar les baralles com una forma de diversió, la fidelitat al grup i la companyonia.

Goscinny i Uderzo son dos grans dibuixants i guionistes que amb les seves creacions han tingut un impacte massiu en la cultura europea. Goscinny participa també en la creació de Lucky Luke. Tots dos han col·laborat com a humoristes en diversos diaris i revistes i van promoure la creació el 1959 de «Pilote», publicació d'humor on es farà famós Astèrix el Gal. Ens trobem doncs amb l'obra de dos grans creadors que ens permeten valorar la capacitat del còmic per assolir un nivell artístic inqüestionable.

Astèrix desplega un ventall riquíssim de personatges que vénen tan ben definits pel seu nom com pel dibuix, caràcter i actituds. La sèrie crea un univers propi on són freqüents les caricatures de personatges històrics o personalitats rellevants en l'època en què es publiquen.

Contràriament a les sèries japoneses, tan de moda, els diàlegs són intel·ligents i rics en referents literaris, geogràfics, històrics, socials i culturals de tota mena.

OBJECTIUS FORMATIUS

- Reflexionar sobre el tema de la independència enfront de l'assimilació. Sobre la compatibilitat dels valors propis i els aliens i universals.
- Valorar la capacitat de la comicitat o la ironia per obtenir una visió específica i crítica de la pròpia realitat i cultura.
- Estudiar les estructures argumentals comparant-les amb altres narracions d'aventures.
- Aprendre a analitzar el tractament de les formes i colors en diferents estils de dibuix.
- Distingir els recursos per generar humor. Paròdies, exageracions, sobreentesos, caricatures.
- Relacionar els personatges històrics presents en les historietes amb els personatges històrics reals.
- Analitzar els components contemporanis que es parodien en la sèrie.
- Reconèixer els tòpics històrics, socials i culturals de cada època i societat.

CONTINGUTS QUE ES PODEN TREBALLAR

Astèrix ens permet tractar el tema de «xovinisme» en el sentit en què el poblat gal representa les essències i les virtuts originals d'un país.

També ens permet debatre el paper de les cultures minoritàries enfront de la «globalització» econòmica i cultural.

Des del punt de vista plàstic i sociològic ens permet valorar la capacitat creativa i satírica de les sèries de dibuixos i la seva relació amb el món que els envolta. Ens permet, també, comparar la funció del còmic en la cultura de masses.

Es poden analitzar els estereotips i el paper de la dona i la seva evolució en el conjunt de la sèrie.

L'expansió de Roma i la creació de l'imperi. Les campanyes de conquesta i els personatges que hi intervenen, especialment a la Gàl·lia.

Els orígens del còmic i la seva evolució als EUA, Europa i el Japó. Comparació dels prototips de cadascun.

El paper dels super-herois i les heroïnes com a salvadors del ciutadà comú.

Els objectes màgics i les fonts del poder dels super-herois (espinacs, poció màgica, dons divins...).

ACTIVITATS I METODOLOGIA

- Debatre sobre la importància i conseqüències d'identificar-se amb un grup determinat: país, poble, religió, raça, club, etc. Què pot tenir de positiu o negatiu?
- Fer una recerca històrica sobre l'imperi romà i la conquesta de la Gàl·lia. Debatre sobre les fonts que utilitzen els historiadors: Qui escriu la història? Com defineix els pobles ocupats? Per què? Quina finalitat tenien aquestes narracions?
- Preguntar a les persones majors de quaranta anys que van cursar el batxillerat tradicional sobre com s'aprenia el llatí i la història a les escoles. Relacionar aquesta informació amb els personatges i les cites llatines de la sèrie.

- Comparar el món dels gals i el dels romans respecte als costums, organització, menjar, valoració de la força i la cultura. Elaborar una llista d'elements diferenciadors.
- Definir el caràcter dels personatges a partir de l'observació del seu dibuix. Valorar l'adequació entre la representació gràfica i la personalitat que els personatges desenvolupen a les històries.
- Formar dos grups a classe. Un veu la pel·lícula, el segon llegeix el còmic del mateix títol. Ambdós responen un qüestionari amb preguntes generals i concretes. Comparar els resultats i valorar els avantatges i els inconvenients de cada forma de rebre la mateixa història.
- Seleccionar diversos capítols i fer un llistat de cites en llatí i cercar-ne el significat.
- Valorar el paper de la cultura llatina en la formació clàssica europea.
- Fer un llistat de noms de personatges interpretar-ne el significat i definir el seu caràcter relacionant-lo amb l'ofici, sexe, ocupació, etc.
- Aprofundir en la biografia dels creadors d'Astèrix i valorar la seva aportació.
- Seleccionar diversos autors de còmic majors de quaranta anys i a través de les revistes corresponents fer una breu entrevista telefònica o per fax i preguntar-los sobre les condicions de treball de guionistes i dibuixants en les antigues editorials.
- Detectar els personatges del món polític, social o artístic relacionats amb diversos països que s'integren dins de les històries.
- Els àlbums d'Astèrix s'han traduït a més de vint idiomes, el 1974 ja se n'havien venut més de 22 milions d'exemplars. Fer una investigació sobre les tirades més freqüents en les sèries més conegudes.
- Escoltar fragments de la banda sonora, sense imatge, per fer-ne una valoració.
- Valorar els mites fundacionals de diferents països i relacionar-los amb els atributs que tòpicament configuren la seva personalitat.
- Escriure una història sobre un suposat poblat ibèric català resistent a l'ocupació romana. Valorar els tipus de personatges, els seus valors, costums, dificultats de la translació...
- Utilitzar Internet per realitzar treballs d'aprofundiment. S'aconsella consultar la llista de webs a:
<http://stp.ling.uu.se/~erikt/asterix/>

on es recomana: Official Asterix site i Stéphane Riviere's Asterix Pages.

També poder anar directament a:

<http://www.asterix.tm.fr/>

<http://www.asterix.tm.fr/france/bd.htm>

(Aquí per veure el procés de creació d'una història d'Astèrix.)

Ramon Sala